MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

Tematyka

Program dotyczy kwestii kultury czytelniczej oraz współczesnego poziomu czytelnictwa, zwłaszcza w odniesieniu do przykładów polskiego i czeskiego. Dyskutanci rozważają, co wpływa na obecny poziom czytelnictwa w obydwu krajach, zwracając uwagę na czynniki i fakty historyczne.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek: https://youtu.be/dK7ZVV7wWJo
- zwiastun programu: https://youtu.be/RCO4YKvGrV0

Zagadnienia wstępne

Zainicjowanie swobodnej dyskusji dotyczącej tego, jakie znaczenie dla rozwoju człowieka jako jednostki oraz społeczności lokalnych i narodowych ma kultura pisania i czytania książek.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

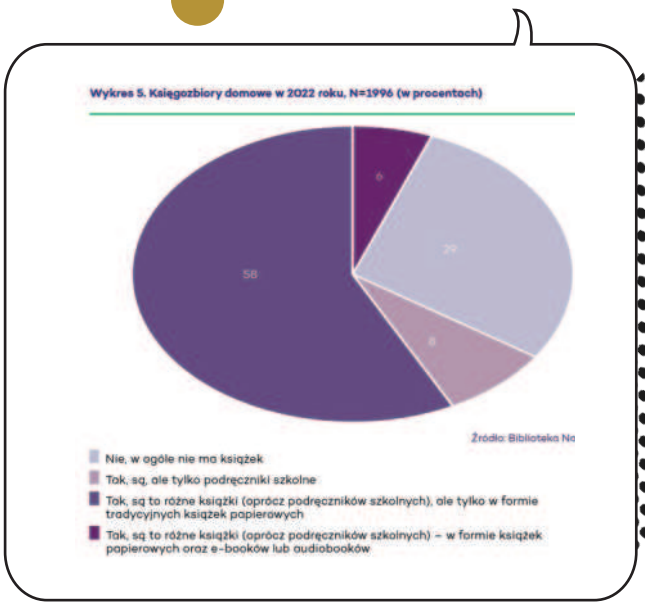
Część 1/3:

Czesi – Polacy – badania czytelnictwa

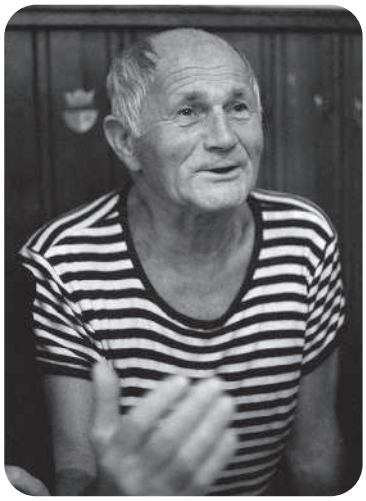
Emisja pierwszej części programu: **(0:00–17:56)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Jak pandemia wpłynęła na poziom czytelnictwa? Dlaczego akurat tak?
2. Jak można interpretować dane pokazane na wykresie obok? Co możemy powie--dzieć o księgozbiorach Polaków?
3. Dlaczego czytelnictwo w czasach PRL-u było na wyższym (liczbowo) poziomie? Czym można tłumaczyć, że w czasach późniejszych poziom zaczął spadać?
4. Jak pojawienie się i rozprzestrzenianie czytników e-book może wpłynąć na stan czytelnictwa?
5. Jak poziom czytelnictwa wygląda w Czechach? Jakie rodzaje literatury są najbardziej popularne w Czechach?
6. Z czego wynika fakt, że u Czechów poziom czytelnictwa jest wysoki?
7. Na zdjęciu obok wybitny czeski pisarz. Kto to i co takiego wyjątkowego wniósł do literatury czeskiej?
8. Jak szeroka dostępność literatury zachodniej w latach 90-tych, w krajach dawnego bloku wschodniego wpływała na rozwój czytelnictwa?

[1] Liczba książek czytanych w listopadzie w latach 2019 – 2022

[2] Bohumil Hrabal, 1985

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

Część 2/3:
Sąsiedzkie wsparcie książkowe

Emisja drugiej części programu: **(17:57–35:03)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

9. Jak wyglądały początki czytelnictwa w Czechach i Polsce? O jakich czasach mówimy?

10. Jaki był wpływ czeski na rozwój czytelnictwa w Polsce w dawnych czasach?

11. Jak rozwój husytyzmu wpływał na postęp czytelnictwa, literatury czeskiej? Jakie były tego powody?

12. Jakie znaczenie dla rozwoju kultury i nauki w Czechach miał tzw. Dekret Kutnohorski?

13. Na zdjęciu poniżej obraz przedstawiający bitwę na Białej Górze. W jakim okresie miała miejsce i jak wpłynęła na rozwój tożsamości i pośrednio kultury czeskiej? Dlaczego wydarzenie to uważa się również za cezurę w czytelnictwie czeskim?

[3]

Peter Snayers,
Bitwa na Białej Górze

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

14. Na zdjęciu słynna księga powstała w Czechach w XIII wieku. Co to za manuskrypt oraz gdzie się obecnie znajduje? Dlaczego nie w Czechach?

15. Jak wyglądał rozwój czytelnictwa i kultury czytelniczej w Polsce i Czechach w XVII i XVIII wieku? Z czego wynikały różnice?

16. Kim był Józef Maksymilian Ossoliński i jaki miał wpływ na rozwój kultury czytelniczej w Polsce?

17. Kim był Bartosz Paprocki i jakie miał znaczenie dla rozwoju kultury i piśmiennictwa w Czechach?

18. Kim był Bohuslav Balbin i jakie miał zasługi jeżeli chodzi o rozwój literatury narodowej w Czechach?

19. Dlaczego rekatolicyzacja Czech przyczyniła się pozytywnie dla rozwoju narodowego czytelnictwa w Czechach?

[4]

Codex Gigas

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

Część 3/3:

Promocja lektury ponad granicami

Emisja trzeciej części programu: **(35:04–49:18)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

20. Jaka znana polska akcja czytelnicza została z powodzeniem odwzorowana w Czechach?

21. Czy potrzebne jest promowanie czytelnictwa w dzisiejszych czasach?

22. Co oznacza, że czytelnictwo jest dziedziczne? Jakie z tego mogą płynąć wnioski dla akcji promujących czytelnictwo?

24. Na grafice przedstawione jest logo akcji „Narodowe Czytanie". Na czym polega ta akcja? Jak można oceniać tą i podobne inicjatywy?

25. Jaki potencjał dla rozwoju czytelnictwa mają tragi książki?

23. Na czym polega akcja „Mała Książka – Wielki Człowiek"?

[5]

Plakat kampanii, 2017, Mała książka wielki człowiek

NARODOWE CZYTANIE

[6]

Logo akcji „Narodowe czytanie"

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

Bohumil Hrabal – żyjący w latach 1914–1997 czeski pisarz. Autor wielu wybitnych utworów, które weszły do kanonu literatury światowej, wiele z nich również dzięki ekranizacjom, np. *Pociągi pod specjalnym nadzorem* czy *Obsługiwałem angielskiego króla*.

Dekret Kutnohorski – wydany w 1409 r. przez króla Wacława IV przynosił zmianę struktury narodowej na Uniwersytecie Praskim. Skutkował opuszczeniem Pragi przez wielu uczonych, głównie niemieckich.

Bitwa na Białej Górze – bitwa stoczona w 1620 roku pomiędzy oddziałami czeskich protestantów i katolickich Habsburgów. W wyniku klęski zastępów czeskich, Czechy zostały poddane rekatolizacji, a najbardziej wybitni i aktywni przedstawiciele społeczności protestanckiej zostali poddani brutalnym represjom.

Codex Gigas – manuskrypt, powstały w XIII wieku w Czechach. Jest największym na świecie średniowiecznym manuskryptem (ma wymiary 91 cm x 51 cm) oraz słynie dodatkowo z bardzo charakterystycznego wizualnego przedstawienia wizerunku diabła. W 1648 podczas oblężenie Pragi przez wojska szwedzkie, księga została zagrabiona i wywieziona do Szwecji, gdzie stała się własnością Szwedzkiej Biblioteki Narodowej.

Józef Maksymilian Ossoliński – historyk literatury. Założył Zakład Narodowy im. Ossolińskich, który skupił jego księgozbiór. Edward Raczyński przeznaczył specjalnie zakupioną działkę miejską pod budowę biblioteki w Poznaniu.

Bartosz Paprocki – żyjący w XVI i XVII wieku polski i czeski heraldyk.

Bohuslav Balbin – był czeskim literatem i historykiem, autorem dzieł apologetycznych, sławiących historię i język czeski. Swoje prace opierał na badaniach archiwalnych i kwerendzie w dawnych dziełach. Żył w XVII w.

Narodowe Czytanie – organizowana od 2012 roku pod patronatem Prezydenta RP akcja czytelnicza, mająca na celu promowanie czytelnictwa klasycznej literatury polskiej.

2. Cele dydaktyczne:

- Uświadomienie, jaki wpływ na kulturę i rozwój społeczny ma literatura (odniesienie do PRK P6S_WK)
- Rozwinięcie umiejętności analitycznych dotyczących wpływu literatury na rozwój społeczny (odniesienie do PRK P6S_UW)

3. Zalecana literatura uzupełniająca:

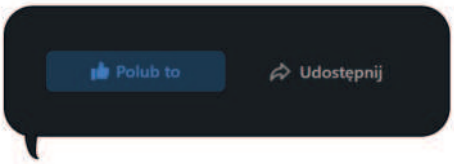
Jiří Trávníček, *Czeska republika czytelnicza: Generacje, fenomeny, życiorysy*, Księgarnia Akademicka, 2022

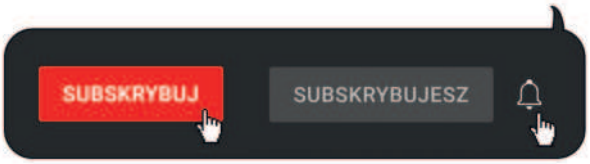
G. Nieć, *Książka – Naród – Religia. Dzieje książki czeskiej do czasów odrodzenia narodowego*, Księgarnia Akademicka, 2022

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 27: Czeskie i polskie czytanie

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Liczba książek czytanych w listopadzie w latach 2019 – 2022, aut. Biblioteka Narodowa, https://www.bn.org.pl/download/document/1682012775.pdf (fair use) str.2

[2] Bohumil Hrabal, 1985, aut. Hana Hamplova, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bohumil_Hrabal_1985_%C4%8Desk%C3%BD_spisovatel_foto_Hana_Hamplov%C3%A1.jpg (lic. CC Attribution-Share Alike 3.0 Unported) str.2

[3] Peter Snayers, Bitwa na Białej Górze, https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Battle_of_White_Mountain#/media/File:The_Battle_of_White_Mountain_(by_Peter_Snayers).jpg str.3

[4] Codex Gigas, źródło: Kungl. Biblioteket, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Devil_codex_Gigas.jpg str.4

[5] Plakat kampanii, 2017, Mała książka wielki człowiek, http://wielki-czlowiek.pl/dla-mediow/ str.5

[6] Logo akcji „Narodowe czytanie", https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:National_Reading_in_Poland?uselang=pl#/media/File:Logo_Narodowego_Czytanie.jpg str.5